

Handläggare:

Maria.sivall@autism.se

Eva.borgstrom@fub.se

Stockholm och Solna den 8 februari 2023

Till utredare Henrik Ardhede

Skrivelse från Autism Sverige och Riksförbundet FUB

Med anledning av utredningen "Säker och tillgänglig digital identitet". (Dir. 2022:142) vill ovan nämnda förbund meddela utredningen följande synpunkter.

Kontanter används i allt mindre utsträckning i Sverige. På tio år har andelen som betalar med kontanter minskat från cirka 40 procent till under 10 procent och många butiker har helt slutat att ta emot kontanter, eftersom man endast accepterar kort och andra digitala betalmedel¹. Svårigheten att använda kontanter medför betydande inskränkningar för de personer som på grund av funktionsnedsättning inte kan använda kortbetalningar eller digitala betalningsmetoder.

Autism Sverige och Riksförbundet FUB har under en längre tid tagit emot oroande signaler från anhöriga till personer som bor på gruppbostäder enligt LSS, angående att det blir allt svårare för de boende att genomföra betalningar. Det gäller viktiga behov som matinköp, besök i sjukvården och för olika aktiviteter med mera. Flertalet personer med intellektuell funktionsnedsättning och/eller autism kan i praktiken inte få ett betal-/kreditkort och är därmed helt hänvisade till kontanta medel. Helt digitala betalningsmetoder som kräver digital identifiering är dessvärre också uteslutna. Banker utfärdar nämligen inte digital e-legitimation (Bank-id) till personer som inte kan underteckna själva, utan företräds av en god man. En god man kan heller inte använda sin huvudmans e-legitimation, även om huvudmannen samtycker. I dagsläget är det bankerna som utfärdar Bank-id. Banker är privata företag och har inte någon skyldighet att utfärda en e-legitimation till alla som efterfrågar en sådan. Svårigheten att få en egen digital legitimation och bankkort gör att personal i bostaden många gånger använder sina egna bankkort, för att sedan reglera utlägggen med anhöriga eller en god man.

---

¹ <https://www.riksbank.se/sv/betalningar--kontanter/sa-betalar-svenskarna/sa-betalar-svenskarna-2020/1.-betalningsmarknaden-digitaliseras/kontanterna-tappar-mark>

För de som lyckas få ett bankkort uppstår andra utmaningar eftersom det är en värdehandling som den enskilde måste hålla under uppsikt. Detta är i princip omöjligt genom att bankkortet ofta förvaras i låsta utrymmen utanför den enskildes bostad. Bristande tillgänglighet i samband med sjukfrånvaro av ordinarie personal och tillkommande vikarier gör att problem med att genomföra betalningar eller aktiviteter lätt uppstår för den enskilde.

I vissa fall har det även förekommit olika former av stöld och bedrägerier i samband med att bankkort och koder hanterats av personal. Sådana ekonomiska övergrepp eller risken för dylika situationer är påfrestande och påverkar den psykiska hälsan.

Sammantaget innebär ovanstående att det i detta avseende finns en betydande klyfta mellan personer med funktionsnedsättning och personer utan funktionsnedsättning. Dagens situation står således i skarp kontrast mot utredningens direktiv att genom e-legitimation möjliggöra att alla enskilda ska kunna ta tillvara sina intressen och medborgerliga rättigheter. Vi välkomnar därför utredningens ambitioner och att man trycker på att utsatta grupper såsom äldre och personer med funktionsnedsättning särskilt bör beaktas.

För våra förbund är detta en viktig rättighetsfråga ur ett tillgänglighetsperspektiv, som måste säkerställas så att det fungerar för samtliga medborgare. Vi träffar er gärna för att dela med oss av vår omfattande kunskap om de svårigheter personer med funktionsnedsättning har med e-legitimation, kort och andra digitala betalmedel.

Camilla Rosenberg

Förbundsordförande

Autism Sverige

Anders Lago

Förbundsordförande

Riksförbundet FUB